

Udskrift
af
Arbejdsrettens dom af 10. april 2008

i sag nr. A2005.364:

Dansk Arbejdsgiverforening
for
Dansk Industri
for
Metropak A/S
Rundageren 4
2640 Hedehusene

(advokat Tine B. Skyum)

mod

Landsorganisationen i Danmark
for
Fagligt Fælles Forbund -3F
for
et antal medlemmer af dette forbund
(advokat Ane K. Lorentzen)

Dommere: Henrik Marstrand Dahl, Poul Flemming Hansen, Ulrik Jørgensen, Knud Erik Linius, Jens Pors, Benny Rosberg, Poul Søgaard (næstformand), Per Sørensen (næstformand, retsformand) og Poul Sørensen (næstformand).

INDLEDNING

Denne sag drejer sig om, hvordan bod skal udmåles for de ansatte på virksomheden Metropak A/S, der har vægret sig imod at udføre overarbejde den 8.-9. maj, 13.-16. maj, 20.-22. maj og 28.-29. maj 2005. Det første overarbejde, der skulle udføres søndag den 8. maj 2005, blev varslet den 3. maj 2005, men samme dag meddelte de ansatte, at de ikke ville udføre overarbejdet. Sagen blev derfor behandlet på et fællesmøde den 6. maj 2005, hvor man fra arbejdstagerside erkendte, at overarbejdsvægningen var overenskomststridig, og gav tilsagn om at pålægge de implicerede arbejdstagere at udføre overarbejde i henhold til overenskomstens bestemmelser. Sagen blev behandlet på et møde i Arbejdsretten den 12. maj 2005, hvor 3F på ny erkendte, at overarbejdsvægningen var overenskomststridig, og gav tilsagn om at meddele medarbejderne pålæg om at udføre overarbejdet.

Sagens behandling i Arbejdsretten har afventet forhandlinger mellem parterne, der imidlertid ikke har kunnet opnå en forligsmæssig løsning af bodspørgsmålet.

Sagens spørgsmål er, om der – som hævdet af LO – har foreligget undskyldende omstændigheder, der skal føre til, at boden for overarbejdsvægringen den 8.-9. maj 2005 skal fastsættes til et lavere beløb end 100 kr., om der – som påstået af DA – skal udmåles en skærpet bod, dvs. en bod på et større beløb end 100 kr. pr. gang for de arbejdsvægringer, der fandt sted efter mødet i Arbejdsretten den 12. maj 2005, og om der – i lighed med, hvad der efter praksis gælder ved indgåelse af udenretlige forlig om betaling af bod for overenskomststridige arbejdsnedlæggelser – skal ske en forholdsmæssig reduktion af boden for overarbejdsvægringerne ("forligsrabat"), fordi forlig – efter LO's opfattelse – kunne have været indgået, inden sagen kom til hovedforhandling i Arbejdsretten, hvis ikke arbejdsgiversiden havde nægtet at forlige sagen.

PÅSTANDE

Klagerne, Dansk Arbejdsgiverforening for Dansk Industri for Metropak A/S, har nedlagt følgende påstande:

1. De indklagede arbejdstagere skal til Dansk Arbejdsgiverforening betale en efter Arbejdsrettens skøn fastsat bod for hver gang, de har deltaget i overenskomststridige overarbejdsvægringer fra den 8. maj 2005.
2. De indklagede arbejdstagere skal til Dansk Arbejdsgiverforening betale en efter Arbejdsrettens skøn fastsat skærpet bod for hver gang, de har deltaget i overenskomststridige overarbejdsvægringer fra den 13. maj 2005.

De indklagede, Landsorganisationen i Danmark for Fagligt Fælles Forbund for et antal medlemmer af dette forbund, har vedrørende DA's påstand 1 principalt påstået frifindelse, subsidiært nedsættelse af boden.

Vedrørende DA's påstand 2 har LO – der har erkendt, at der skal betales sædvanlig bod for disse overarbejdsvægringer – påstået frifindelse.

SAGEN

1. Der var i maj 2005 ansat 23 medlemmer af 3F i virksomhedens trykkeri. Da produktionen var blevet forsinket på grund af arbejdsnedlæggelse blandt trykkerne – men ikke blandt 3F's medlemmer – så virksomheden sig nødsaget til den 3. maj 2005 at varsle flere 3F medlemmer til overarbejde søndag den 8. maj 2005. Det skete ved en skriftlig meddelelse, hvori det blandt andet hedder:

"Varsling om overarbejdeI forbindelse med ulovlig arbejds nedlæggelse skal de forsømte timer indhentes fra Søndag d. 8-5-2005. Hermed varsles følgende til overarbejde Søndag d. 8-5-2005."

Da det var trykkerne, der havde strejket, og 3F's medlemmer fik den opfattelse, at virksomheden krævede, at de skulle udføre overarbejde uden overarbejdsbetaling, protesterede tillidsrepræsentanten, Kent Jensen, der selv havde modtaget en varsling, ved følgende påtegning på varslingsmeddelelsen:

”Jeg forstår slet ikke hvorfor denne frembusen, det er jo trods alt trykkerne der har strejket og ikke os!!”

Da medarbejderne fastholdt deres vægring imod at udføre arbejdet, der var fastsat til tidsrummet fra søndag den 8. maj 2005 kl. 06.50 til mandag den 9. maj 2005 kl. 06.50, blev der som anført afholdt fællesmøde den 6. maj 2005, hvor arbejdstagersiden erkendte, at overarbejdsvægningen var overenskomststridig, og på sædvanlig måde gav tilsagn om at pålægge arbejdstagerne at udføre overarbejdet. Da pålægget ikke blev efterkommet, blev sagen behandlet i Arbejdsretten den 12. maj 2005, hvor pålægget blev gentaget.

I den følgende periode varslede virksomheden på ny overarbejde, men vægringerne fortsatte, således at der ikke blev udført varslet overarbejde i perioderne 13.-16. maj, 20.-22. maj og 28.-29. maj 2005.

2. Under de følgende forhandlinger mellem arbejdsgiver- og arbejdstagerorganisationerne krævede arbejdsgiversiden, at der skulle udmåles bod for hver time, de pågældende arbejdstagere havde deltaget i overarbejdsvægningerne, og ved kontinuationsklageskrift af 26. maj 2005 indbragte DA sagen for Arbejdsretten med påstand om bod for hver time. Som det fremgår af påstanden under denne sag, er dette standpunkt siden blevet frafaldet, således at der nu påstås bod for hver gang, de pågældende har deltaget i vægringerne.

På den anden side har DA ikke kunnet gå ind på LO's krav om, at sagen skulle forliges således, at boden for de kollektive overarbejdsvægninger med udgangspunkt i en bodssats på 50 kr. pr. gang skulle reduceres med 28,5 %.

Der er enighed mellem parterne om, at overarbejdsvægningerne ikke har haft karakter af vægring imod ved overarbejde at indhente forsømt tid, og at 3F-medlemmerne havde krav på overarbejdsbetaling for dette arbejde.

PRAKSIS OM UDMÅLING AF BOD VED OVERARBEJDSVÆGRING

1. Spørgsmålet om, hvordan boden skal udmåles i tilfælde af overenskomststridig overarbejdsvægning, har tidligere foreligget i Arbejdsrettens sag 2005.210, hvori der blev afsagt dom den 29. juni 2006. I den pågældende sag havde en række medarbejdere, der var medlemmer af 3F, nedlagt arbejdet den 7. marts 2005. Efter afholdelse af fællesmøde den 8. marts 2005, hvor der blev givet sædvanligt pålæg, blev arbejdet genoptaget samme dag. Efterfølgende afviste arbejdstagerne imidlertid ved overarbejde at indhente de forsømte timer, der i overensstemmelse med overenskomstens

§ 13, stk. 6, blev varslet til udførelse den 18.-19. marts 2005. Der var under sagen enighed om, at afvisningen af at udføre overarbejdet stod i systematisk sammenhæng med den overenskomststridige arbejdsnedlæggelse. Ved dommen blev de pågældende medarbejdere idømt en bod på 100 kr. pr. dag, de havde deltaget i overarbejdsvægningen. I dommens begrundelse herfor hedder det bl.a.;

”Indklagede har erkendt, at de indklagede arbejdstagere har deltaget i overenskomststridige arbejdsvægninger den 18. og/eller 19. marts 2005, og at arbejdsvægningerne står i systematisk sammenhæng med arbejdsnedlæggelserne den 7. og 8. marts 2005, samt at de som følge heraf skal betale en efter Arbejdsrettens skøn fastsat bod pr. dag eller pr. gang, de har deltaget i arbejdsvægningerne.

Overenskomstens bestemmelser om arbejdsgiverens varsling og arbejdstagernes udførelse af forsømt tid hidrørende fra en overenskomststridig arbejdsnedlæggelse er placeret i overenskomstens § 13 om overarbejde. Det er ved faglig voldgift, jf. kendelsen af 9. september 2004, fastslået, at udgangspunktet for forståelsen af bestemmelsen er, at den har det sædvanlige regelsæt om overarbejde som sit grundlag, og at dette regelsæt derfor finder anvendelse på arbejde, som det pålægges en medarbejder at udføre ud over den pågældendes normale arbejdstid under de i § 13, stk. 6, afsnit 4, angivne omstændigheder, med de ændringer der følger af stk. 6.

På denne baggrund finder Arbejdsretten, at der ikke er tilstrækkeligt grundlag for en anden bodsfastsættelse end den, som anvendes ved vægring mod at udføre sædvanligt overarbejde. Bodens for den overenskomststridige vægring mod at indarbejde forsømt tid hidrørende fra arbejdsnedlæggelsen skal herefter udmåles pr. dag, de pågældende arbejdstagere har deltaget i vægningen. Bodens størrelse fastsættes til 100 kr. pr. dag, de pågældende har deltaget. De indklagede arbejdstagere, der har deltaget i vægningen den 18. og/eller 19. marts 2005, skal herefter betale 100 kr. for hver dag, de har deltaget.”

2. Spørgsmålet om størrelsen af den bod, der skal betales i tilfælde af, at en overarbejdsvægning fortsætter efter afholdelse af møde i Arbejdsretten, jf. DA's påstand 2, ses ikke tidligere at have været afgjort af Arbejdsretten. De tilfælde, der måtte have foreligget, er således blevet løst forligsmæssigt, men der foreligger ikke nærmere oplysninger om, hvordan bod er blevet udmålt.

FORKLARINGER

Tina Lambert Andersen har forklaret, at hun er chefkonsulent i Dansk Industris overenskomstafdeling med det faglige ansvar for sager om overenskomststridige konflikter. Sager om overenskomststridige overarbejdsvægninger bliver lukket efter en konkret vurdering af omstændighederne i sagen. DI skeler ikke til eventuelle aftaler mellem DA og LO. I denne sag ønskede 3F at forlige sagen således, at boden for overarbejdsvægningerne skulle fastsættes med udgangspunkt i 50 kr. pr gang, men med en forligsrabat på 28½%. Da forhandlingerne kom i gang, havde der været overarbejdsvægninger over 4 gange, og DI anså ikke disse vægninger for at være af en sådan karakter, at der burde gives rabat på boden.

Bjarne Mortensen har forklaret, at han er forhandlingssekretær i 3F. Langt hovedparten af sager om overenskomststridige overarbejdsvægninger bliver løst ved forlig, inden de når til forhandling i Ar-

bejdsretten. Det er hans opfattelse, at fremtidige lignende sager vil kunne løses forligsmæssigt, når denne sag er afgjort af Arbejdsretten. Det har stor betydning, at tillidsrepræsentanterne ved, hvad de kan rette sig efter, og at de kan give medarbejderne klar besked om, at en sag nu er blevet sluttet som forligt. 3F's ønske om at forlige sagen med de 50 kr. pr. gang med et fradrag på 28½ % fremkom ud fra synspunktet om, at rabatten på boden for overenskomststridige overarbejdsvægringer bør svare til rabatten på boden for overenskomststridige arbejdsnedlæggelser.

Kent Jensen har forklaret, at han er tillidsrepræsentant for 3F-medlemmerne i Metropak, hvor han har arbejdet i ca. 14 år. Han reagerede på varslingen den 3. maj 2005 om overarbejde den 8. maj 2005, fordi han ikke tidligere havde set den form for forvarsling, der måtte forstås på den måde, at 3F-medlemmerne ikke ville få overarbejdsbetaling, uanset at det var trykkerne, der havde nedlagt arbejdet. Det var således ikke overarbejdet som sådant, han og hans kolleger protesterede imod.

PARTERNES ARGUMENTER

DA har vedrørende påstand 1 gjort gældende, at der ikke foreligger omstændigheder, der kan begrunde, at boden for de arbejdsvægringer, der fandt sted forud for mødet i Arbejdsretten den 12. maj 2005, skal nedsættes eller bortfalde. Boden for disse vægringer skal fastsættes ud fra de konkrete omstændigheder, og da vægringerne på den ene side fandt sted efter fællesmødet den 6. maj 2005, men der på den anden side ikke foreligger skærpende omstændigheder, bør boden i overensstemmelse med udfaldet af dommen den 29. juni 2006 fastsættes til 100 kr. pr. gang.

Vedrørende påstand 2 har DA anført, at boden for overarbejdsvægringerne efter Arbejdsrettens pålæg den 12. maj 2005 i overensstemmelse med, hvad der gælder ved overenskomststridige arbejdsnedlæggelser efter meddelelse af pålæg i Arbejdsretten, bør skærpes. Dette gælder således for overarbejdsvægringerne den 13.-16. maj, 20.-22. maj og 28.-29. maj 2005.

Vedrørende LO's krav om "forligsrabat" har DA anført, at en sådan rabat kun kan ydes forligsmæssigt og ikke af Arbejdsretten, og da der ikke foreligger nogen aftale herom mellem overenskomsterne, er der ikke grundlag for at følge LO på dette punkt.

LO har gjort gældende, at det må lægges til grund, at arbejdsgiveren oprindelig krævede, at overarbejdet blev udført uden overarbejdsbetaling. Virksomhedens formulering af den skriftlige varsling af overarbejdet måtte af 3F's medlemmer opfattes på den måde, at de blev pålagt at udføre overarbejde med henblik på indhentelse af forsømt tid, uagtet at det ikke var dem, men trykkerne, der havde nedlagt arbejdet. Der foreligger derfor sådanne undskyldende omstændigheder, at boden for overarbejdsvægringerne forud for pålægget i Arbejdsretten bør bortfalde eller i hvert fald nedsættes, jf. arbejdsretslovens § 12, stk. 5 og 6.

Såfremt boden ikke kan bortfalde eller nedsættes, bør den udmåles i overensstemmelse med sædvanlig praksis ved indgåelse af udenretlige forlig i bodssager, hvorefter der ydes rabat, når der ikke foreligger ganske særlige omstændigheder. Det var DI, der ikke ville indgå forlig, men også i så-

danne tilfælde har Arbejdsretten i tidligere sager fastsat boden for overarbejdsvægning til et mindre beløb end 100 kr. pr. gang, og denne praksis er ikke udsprunget af en aftale mellem LO og DA. Forligsrabatten bør svare til den forligsrabat, der i henhold til aftalen af 27. oktober 2006 mellem DA og LO ydes ved bod for overenskomststridige arbejdsnedlæggelser, og begge parter har da også i tidligere tilfælde været enige om, at det var hensigtsmæssigt at afslutte denne form for sager med forligsrabat.

Det højeste, en bod for overarbejdsvægning er blevet udmålt til i praksis, er 100 kr. pr. gang. Ved fastsættelsen af dette beløb har der ikke hidtil været skelnet mellem, om der har været tale om overarbejdsvægning før eller efter et pålæg i Arbejdsretten. Der er derfor ikke grundlag for at fastsætte en skærpet bod for vægningerne efter mødet i Arbejdsretten den 12. maj 2005.

ARBEJDSRETTENS BEGRUNDELSE OG RESULTAT

Spørgsmålet om, hvorvidt der ved indgåelse af forlig bør ydes rabat på boden for overenskomststridige overarbejdsvægringer, er et aftalespørgsmål og må afgøres ud fra de enkelte situationer og på grundlag af en eventuel almindelig aftale herom mellem arbejdsgiver- og lønmodtagerorganisationerne. Arbejdsretten kan derfor ikke følge LO's synspunkt om, at arbejdstagerne i denne sag har krav på forligsrabat, fordi LO ønskede sagen forligt, inden den kom til hovedforhandling. Arbejdsretten finder dog anledning til at bemærke, at det forekommer hensigtsmæssigt, at organisationerne drøfter og eventuelt når til, at der, på samme måde som det er tilfældet ved fastsættelse af timebøden for overenskomststridige arbejdsnedlæggelser, i almindelighed skal ydes forligsrabat i disse sager og i givet fald med hvilken størrelse.

Arbejdsretten finder endvidere, at fastsættelsen af boden for overenskomststridige overarbejdsvægringer bør følge samme principper som ved fastsættelse af boden for overenskomststridige arbejdsnedlæggelser. Dette indebærer, at der i almindelighed ikke skal betales bod, såfremt en overarbejdsvægning ophører efter pålæg på fællesmøde, og at boden skærpes, når arbejdstagerne sidder et pålæg i Arbejdsretten overhørig.

I denne sag indledte medarbejderne hos Metropak A/S deres overarbejdsvægning straks efter modtagelsen af varslingen den 3. maj 2005. Det må medgives LO, at den måde, virksomheden varslede overarbejdet på, var mindre hensigtsmæssig, idet varslingen kunne give medarbejderne det indtryk, at det var virksomhedens opfattelse, at det var 3F-medlemmerne, der tidligere havde nedlagt arbejdet og derfor nu skulle indhente den forsømte tid uden at få overarbejdsbetaling. Imidlertid fremkom varslingen 5 dage før, overarbejdet skulle udføres søndag den 8. maj 2005, og medarbejderne, herunder navnlig tillidsrepræsentanten, havde derfor god tid til under en drøftelse med virksomhedens ledelse at få afklaret den mulige misforståelse. Fællesmødet den 6. maj 2005, hvorunder arbejdstagersiden erkendte, at overarbejdsvægningen var overenskomststridig, blev afholdt 2 dage før, overarbejdet skulle udføres, men medarbejderne valgte at fastholde vægningen trods pålægget på fællesmødet. På denne baggrund finder Arbejdsretten, at der ikke foreligger formildende omstændigheder, der kan begrunde, at boden skal bortfalde eller nedsættes. I overensstemmelse med praksis, jf. herved Arbejdsrettens dom af 29. juli 2006, fastsætter Arbejdsretten herefter boden for deltagelsen i overarbejdsvægningerne indtil mødet i Arbejdsretten den 12. maj 2005 til 100 kr. pr. gang.

Der må som anført fastsættes en skærpet bod for overarbejdsvægringerne efter mødet i Arbejdsretten den 12. maj 2005. Bodden herfor findes at kunne fastsættes til 150 kr. pr. gang.

TH I K E N D E S F O R R E T :

De indklagede arbejdstagere hos Metropak A/S skal til Dansk Arbejdsgiverforening betale en bod på 100 kr. for hver gang, de har deltaget i overenskomststridige overarbejdsvægringer fra den 8. maj 2005 til den 13. maj 2005, og en bod på 150 kr. for hver gang, de har deltaget i overenskomststridige overarbejdsvægringer fra den 13. maj 2005.

Landsorganisationen i Danmark skal betale 2.000 kr. i sagsomkostninger til Arbejdsretten.

Per Sørensen